

3.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Algemeen

De paragraaf weerstandsvermogen geeft aan hoe goed de begroting bestand is tegen financiële tegenvallers. Daartoe is inzicht nodig in de omvang van de risico's en de aanwezige weerstandscapaciteit.

Om inzicht te krijgen in de robuustheid van de financiële documenten van de gemeente bepaalt artikel 11 van de BBV dat in de paragraaf Weerstandsvermogen een relatie wordt gelegd tussen de weerstandscapaciteit en de risico's.

Ratio's kengetallen

Met het vaststellen van de wijzigingen in het "Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en gemeenten" (BBV) op 5 maart 2016 is het opnemen van een aantal kengetallen verplicht.

De berekenwijze van de kengetallen is vastgelegd in een ministeriële regeling.

Mede op basis van deze kengetallen dient de paragraaf een analyse te geven van de financiële positie van de gemeente.

Kengetallen	Normen VNG %			Rekening 2015	Rekening 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
	Voldoende	Matig	Onvoldoende							
Netto schuldquote	< 100	100 > < 130	> 130	-25%	-27%	-25%	-25%	-23%	-25%	-24%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte geldleningen	< 100	100 > < 130	> 130	-30%	-32%	-30%	-30%	-28%	-30%	-29%
Solvabiliteitsratio	> 50	30 > < 50	< 30	66%	66%	63%	63%	62%	61%	59%
Structurele exploitatieruimte	> 0,6	0 < > 0,6	< 0	-8%	5%	-20%	-13%	3%	-4%	-3%
Grondexploitatie	Geen norm			90%	80%	80%	76%	59%	47%	25%
Belastingcapaciteit	< 100	100 > < 120	> 120	97%	97%	98%	pm	pm	pm	pm

Tabel: Financiële kengetallen 2018

- De netto-schuldquote vergelijkt de leningen van de gemeente (met aftrek van de geldelijke bezittingen) met de totale baten van de jaarrekening. Hiermee geeft deze indicator inzicht in de mate waarin de jaarrekening 'vastligt' voor door rente en aflossing. Tabel hierboven presenteert hiernaast ook de schuldquote gecorrigeerd voor de leningen die de gemeente heeft uitstaan (deze middelen vloeien immers op termijn terug). Op beide indicatoren scoort de gemeente Zeewolde ruim **'voldoende'**.
- De solvabiliteit geeft de mate aan waarin de gemeentelijke bezittingen (balanstotaal) is gefinancierd uit eigen middelen (eigen vermogen). Zeewolde scoort met 66% volgens deze normatiek **'voldoende'**.
- De indicator 'structurele exploitatieruimte' geeft aan hoe groot de structurele vrije ruimte (structurele baten min structurele lasten) zich verhoudt tot de totale gerealiseerde baten. Dit laat zien in hoeverre gemeente in staat is om structurele tegenvallers op te vangen. VNG waardeert een score hoger dan 0,6 als 'voldoende', een score tussen 0 en 0,6 als 'matig' en een score van 0 als 'onvoldoende'. De gerealiseerde ruimte van Zeewolde is binnen deze normen **'onvoldoende'**. Voor het begrotingstoezicht door de Provincie is de structurele begrotingsruimte 'voldoende' wanneer deze groter is dan 0. Bij dit kengetal is er nog geen rekening gehouden met het dekkingsvoorstel uit de oplegnotitie.
- Het financiële kengetal 'grondexploitatie' geeft aan hoe groot de investeringen in grondposities (boekwaarde) zijn ten opzichte van de jaarlijkse baten. Voor

deze indicator zijn geen normen geformuleerd omdat de boekwaarde op zich niets zegt over de mate waarin vraag en aanbod op elkaar aansluiten en in hoeverre de investeringen dus kunnen worden terugverdiend. De paragraaf grondbeleid en het Meerjaren Perspectief Grondexploitaties (MPG) bieden hierin meer inzicht. Vanuit het Interbestuurlijk toezicht (IBT) door Gedeputeerde Staten van de provincie Flevoland wordt er een norm gehanteerd van < 20% (gunstig) tot > 35% (ongunstig).

- De indicator 'woonlasten meerpersoonshuishouden' drukt uit hoe de woonlasten (OZB, afvalstoffenheffing en rioolheffing) zich verhouden tot het gewogen landelijk gemiddelde. Hoge woonlasten ten opzichte van het landelijk gemiddelde drukken uit in hoeverre de gemeente al de eigen inkomsten aanspreekt en dus ook beperkt is in het verkrijgen van extra inkomsten. Woonlasten onder het landelijk gemiddelde waardeert VNG als 'voldoende', woonlasten tussen het landelijk gemiddelde en 120% hiervan als 'matig' en woonlasten hoger dan 120% als 'voldoende'. De woonlasten in Zeewolde bevinden zich onder het landelijk gemiddelde en scoren binnen de normering van VNG '**voldoende**'.

De indicatoren en normen zijn een grofmazig instrument om een uitspraak te kunnen doen over de financiële positie van een gemeente. Als een indicator onvoldoende scoort of meerdere jaren op rij verslechtert, kan dit aanleiding zijn om bij te sturen. De bovenstaande indicatoren verhouden zich echter goed tot de normen. Daarnaast voldoet Zeewolde ook aan de wettelijke renterisiconorm en kasgeldlimiet voor de financiering (zie de paragraaf financiering bij deze begroting).

Voor de gemeente Zeewolde zien de risico's in relatie tot weerstand er als volgt uit:

Risico's		
	Incidenteel	Structureel
Zekere	Geen	Geen
Onzekere	Bedrag is niet te bepalen	Bedrag is niet te bepalen
Totaal		
Buffer	2.308.070	40.158.357
Verschil	-2.308.070	-40.158.357

-/- = Voordeel

Onderstaand worden de onderdelen uit deze tabel verder uitgewerkt.

Weerstandsvermogen

Onder weerstandsvermogen wordt het vermogen van de gemeente verstaan om risico's op te kunnen vangen.

De gemeente heeft de verantwoordelijkheid een sluitende begroting vast te stellen en bij de jaarrekening verantwoording af te leggen over de realisatie van de begroting. Een sluitende begroting zonder weerstandsvermogen betekent dat iedere tegenvaller een probleem gaat opleveren. In dat geval staat de begroting, en daarmee het beleid van de gemeente, onder druk.

Het doel van het weerstandsvermogen is om zeker te zijn dat de gemeente haar taken, ondanks tegenvallers en rampen, kan blijven uitvoeren.

Het weerstandsvermogen bestaat uit de relatie tussen aan de ene kant de weerstandscapaciteit (zijnde de middelen waarover we beschikken of kunnen beschikken om niet begrote lasten te kunnen dekken) en aan de andere kant alle risico's waarvoor nog geen voorzieningen zijn gevormd die van betekenis kunnen zijn.

Weerstandscapaciteit

Voor weerstandscapaciteit bestaat geen eensluidende definitie maar is als volgt te omschrijven. De weerstandscapaciteit is opgebouwd uit de middelen en de mogelijkheden waarover een gemeente beschikt om niet begrote tegenvallers te dekken die zich voordoen.

Er is onderscheid te maken in structurele en incidentele weerstandscapaciteit.

Structureel

Structureel (in €)	
Onvoorzien Structureel	135.130
Onbenutte belastingcapaciteit	2.240.000
Totaal	2.308.070

1. Budget onvoorzien;
2. De onbenutte ruimte in de belastingcapaciteit.

Incidenteel

Incidenteel (in €)	
Onvoorzien Incidenteel	102.949
Vrije deel algemene reserve	32.445.323
Bedrijfsrisico reserve Grondbedrijf	10.561.558
Stille reserves: (on)roerende zaken	6.900.000
Stille reserves: aandelenbezit	p.m.
Totaal	50.009.830

3. Algemene reserve, het vrij aanwendbare deel;
4. Bestemmingsreserve Bedrijfsrisico grondbedrijf;
5. Bestemmingsreserves;
6. De stille reserves, zijnde die activa waarvan de boekwaarde lager is dan de werkelijke waarde indien de activa direct verkoopbaar zijn;
7. Budget onvoorzien.

Toelichting op de weerstandscapaciteit

Ad. 1 Budget onvoorziene structurele uitgaven

Uitgangspunt van het financiële beleid is dat elk jaar in de begroting een vast bedrag van € 68.070,- wordt geraamd voor onvoorziene structurele uitgaven. Bij het opstellen van deze meerjarenbegroting was het restant budget op dit onderdeel € 67.060,-, zodat het totale budget in 2018 € 135.130,- bedraagt.

Ad. 2 De onbenutte ruimte in de belastingcapaciteit

Wat betreft heffingen (belastingen en retributies) is de gemeente gebonden aan wettelijke regels en gestelde normen. De tarieven van retributies mogen maximaal kostendekkend zijn of de afgenomen diensten worden geleverd tegen de wettelijk genormeerde tarieven.

Als gevolg van de leeftijdsopbouw van de bevolking van onze gemeente, de omvang van de huidige begraafplaats en de vastgestelde tarieven (hoogte

vergelijkbaar met omliggende gemeenten) worden de jaarlijkse vaste lasten van de begraafplaats niet gedekt door de baten.

In artikel 12 van de Financiële Verhoudingswet wordt geregeld dat aan een gemeente een aanvullende uitkering kan worden verleend, indien de algemene middelen aanmerkelijk en een structureel tekort geven om in de noodzakelijke behoeften te voorzien, terwijl de eigen inkomsten van de gemeente zich op een redelijk peil vinden. Om te voldoen aan het redelijk peil is op basis van deze berekeningsmethode voor de OZB, afvalstoffenheffing en rioolrecht de vrije ruimte bepaald.

Bij de begroting voor 2017 is deze vrije ruimte berekend op € 2,2 miljoen.

Ad. 3 Algemene reserve

Bij de laatste actualisatie van de nota Reserves en Voorzieningen is het bodembedrag opnieuw vastgesteld op € 10 miljoen.

Op balansdatum 31 december 2016, rekening houdende met de mutaties in de nota Reserves en Voorzieningen en toevoeging van het jaarresultaat 2016 aan de bestemmingsreserve Sociaal Domein bedraagt de vrije algemene reserve € 22.445.323,-.

Ad. 4 Bedrijfsrisico grondbedrijf

In de herziene nota Meerjaren Prognose Grondexploitatie 2016 (MPG), welke is vastgesteld in de raad van februari 2017, is bepaald dat voor het actief vervaardigen/exploiteren van uitgeefbare grond een reserve moet worden aangehouden met een bandbreedte van € 5,9 tot € 8,8 miljoen. Bij daling onder het bodembedrag zal deze uit de algemene reserve moeten worden aangevuld. Bij overschrijding van het plafond wordt het overtollige, exclusief lopende claims, overgeheveld naar de algemene reserve. Dit laatste zal plaatsvinden op basis van de werkelijke mutaties bij het opstellen van de jaarrekening.

Ad. 5 Bestemmingsreserves

Bestemmingsreserves zijn gevormd voor een bepaald doel. De raad heeft de bevoegdheid de bestemming te wijzigen en deze in te zetten voor het opvangen van tegenvallers. Daarmee kunnen ze geen onderdeel uitmaken van de weerstandscapaciteit en zijn daarom niet opgenomen in de tabel.

Per 31 december 2016, inclusief de mutaties uit de nota Reserves en Voorzieningen (vastgesteld in juni 2017) bedraagt het beschikbare bedrag aan bestemmingsreserves € 17.375.000,-.

Ad. 6 Stille reserves

Stille reserves ontstaan doordat de verwachte economische waarde in het maatschappelijke verkeer afwijkt van de historische verkrijgingprijs en/of de huidige administratieve boekwaarde.

De hogere waarde dan de administratieve boekwaarde kan pas gebruikt worden als het object niet meer benodigd is voor de taakuitvoering en wordt afgestoten.

Op basis van de WOZ waarden en taxatie is er voor de onroerende en roerende goederen in gemeentelijk bezit een berekening gemaakt (peildatum 1 januari 2016) om de omvang van de stille reserve te bepalen. Het betreffen hier alleen de stille reserves van de algemene dienst.

Het waarde verschil tussen deze waardebepaling en de administratieve boekwaarden bedraagt afgerond € 23,0 miljoen, en is als volgt in te delen:

Onderwerp	In miljoenen
Onderwijsgebouwen	11,0
Peuterspeelzalen/kinderopvang	0,6
Sport/recreatie (sportzalen en -hallen)	3,0
Overig (gemeentehuis, politiebureau)	6,6
Roerend goed (Fiets – voetveer)	0,2
Sociaal cultureel werk	1,6
Totaal	23,0
Gehanteerd 30% van totaal	6,9

Het volledige bedrag aan stille reserves is niet aan te merken als weerstandscapaciteit, omdat niet alle objecten direct beschikbaar zijn om te verkopen. In de nota “Weerstandsvermogen en Risicobeheersing 2015”, raadsbesluit van 19 februari 2015 wordt uitgegaan van 30% van de stille reserves aan (on)roerende zaken.

Een bijzondere categorie van stille reserves wordt gevormd door de deelnemingen in het aandelenbezit van ondernemingen als Vitens, Alliander en de Huisvuilcentrale Alkmaar (HVC) e.d. Het bepalen van de omvang van de stille reserves op dit onderdeel is lastig omdat het bezit beperkt verhandelbaar is. Hierop wordt ingegaan bij de paragraaf “Verbonden Partijen”.

Ad. 7 Budget onvoorzien incidentele uitgaven

Uitgangspunt van het financiële beleid is dat elk jaar in de begroting per inwoner een bedrag van € 4,54 voor onvoorzien incidenteel wordt opgenomen. Voor 2018 was het geraamde bedrag € 99.994,-. Met begrotingswijzigingen in verslagjaar is het geraamd bedrag ingezet.

Risicomangement

Het begrip risico is in het BBV omschreven als een kans op gevaar of schade met financieel gevolg van substantiële omvang. Risico's kunnen economisch, politiek, juridisch of bestuurlijk van aard zijn. Het is een bekend gegeven dat de gemeente met een steeds breder scala aan risico's te maken heeft en krijgt waarover verantwoording dient te worden afgelegd. De uitdaging is om een juiste balans te vinden tussen risico's nemen en de beheersing hiervan.

Vastgestelde kaders

Omschrijving	Door	Op
Nota Reserves en Voorzieningen 2017 - 2020	Raad	29 juni 2017
Nota Meerjaren Prognose Grondexploitaties (MPG) 2016	Raad	23 februari 2017
Nota "Weerstandsvermogen en risicobeheersing 2015 – 2018"	Raad	19 februari 2015

Risico's

Binnen de organisatie is afgesproken dat nieuwe risico's direct worden gemeld door het op te nemen in interne en bestuurlijke management rapportages.

De risico's zijn ingedeeld naar vrij zekere risico's en risico's met een onzekerheidsfactor.

Bij de actualisatie van de nota Weerstandsvermogen en Risicobeheersing in de 2^e helft van 2014 zijn de risico's berekend op € 1.680.000,-.

In deze nota is als uitgangspunt voorgesteld om voor Zeewolde uit te gaan van een weerstandsratio van 2. Bij een weerstandsratio van 2, welke door het Nederlands Adviesbureau Risicobeheersing (NAR) als uitstekend wordt gekenmerkt.

De weerstandscapaciteit is hiervoor toereikend.

Weerstandsvermogen gemeenschappelijke regelingen waarin gemeente Zeewolde deelneemt.

De gemeente neemt deel in diverse gemeenschappelijke regelingen en/of samenwerkingsverbanden. In de opgestelde voorwaarden en contracten is aangegeven of de betreffende partij een eigen weerstandsvermogen mag aanhouden en/of de eventuele exploitatiekortingen direct voor rekening van de gemeente als opdrachtgever komen.

De inhoudelijk informatie van gemeenschappelijke regelingen en/of samenwerkingsverbanden treft u aan in de paragraaf Verbonden Partijen. In de hierna opgenomen tabel is aangegeven welke GR's / samenwerkingsverbanden wel of niet over een eigen weerstandsvermogen beschikt. Of dit weerstandsvermogen toereikend is voor de eventuele tekort(en) hangt af van de omvang.

Gemeenschappelijke regeling / samenwerkingsverband	Weerstandsv ermogen
GGD Flevoland	Ja
Werkvoorzieningsschap IJsselmeergroep	Ja
Erfgoedcentrum Nieuw Land	Nee
Sociale Dienst Veluwerand (SDV)	Nee
Regio Noord Veluwe (RNV)	Ja
Coöperatie Gastvrije Randmeren	Ja
Veligheidsregio Flevoland	Ja
Omgevingsdienst Flevoland en Gooi & Vechtstreek (OFGV)	Matig
Meerinzicht (MIZ)	Nee
Gebiedsontwikkeling Oosterwold	Nee 1)
Inkoopcentrale Flevoland	Nee1)

1) Deze gemeenschappelijke regelingen en samenwerkingsverbanden hebben geen eigen begrotings- en jaarrekeningsdocument.

De financiële afwikkeling/-afrekening vindt plaats door middel van afzonderlijke facturering die verantwoord wordt op de betreffende beleidsproducten in de exploitatie rekening.

Zekere risico's

Onderwerp	Stand van zaken op 1 mei 2016	Omvang / Kans risico
Gemeentelijk aandeel in het algemene ondernemings-risico IJsselmeergroep	Het aandeel in het vermogen van de gemeenschappelijke regeling en het beschikbare aantal arbeidsplaatsen voor de gemeente Zeewolde is beperkt. Ongeacht welke sleutel van toepassing is, is het aandeel voor Zeewolde, relatief gezien, beperkt.	Kans: Laag Omvang: Beperkt
Omvang algemene uitkering uit het gemeentefonds	In de MJB 2018 – 2021 is het budget algemene uitkering uit het Gemeentefonds, inclusief de integratie uitkering voor het Sociaal Domein, gebaseerd op de mei circulaire 2017. Als gevolg van het demissionaire kabinet is deze circulaire toekomstgericht beleidsarm. Na beëdiging van het (nieuwe) kabinet zal dit naar verwachting de nodige financiële wijzigingen op de rijksbegroting en de algemene uitkering uit het Gemeentefonds met zich mee brengen. Budget neutraliteit van de baten en lasten in het kader van de decentralisatie van het Sociaal Domein wordt bereikt door een eventuele bijdrage aan de exploitatie uit de bestemmingsreserve. Door het werkveld worden de komende tijd voorstellen uitgewerkt om tot een afstemming te komen van de uitgaven op de te ontvangen rijksbijdrage.	Kans: Hoog Omvang: p.m.
Integraal wijkonderhoud	Het bestaande beleid van uitvoering van het integraal wijkbeheer komt de komende jaren onder druk te staan als aan de financiële reserve "Integraal wijkbeheer" geen structurele of incidentele middelen wordt toegevoegd. Bij de vaststelling van de MJB 2017 – 2020 is besloten t/m de jaarschijf 2023 de jaarlijkse dotatie met € 100.000,- te laten groeien. Voor de jaarlijkse groei van dit budget zal binnen de reguliere MJB nog dekking moeten worden gevonden voor de jaarschijven 2022 en 2023.	Kans: laag Omvang: beperkt
Beheersplan wegen	In het onderbouwende beheersplan "Wegen" is voor de financiële omvang van de bestemmingsreserve voor rehabilitatie van de wegen 75% van de lasten meegenomen en voor groot onderhoud wegen 90%. Binnen deze collegeperiode zal onderzoek worden gedaan naar alternatief wegenonderhoud (innovatie) om de omvang aan onderhoudslasten terug te dringen.	Kans: Hoog Omvang: Que bedrag omvangrijk
BBV (Besluit Begroting en Verantwoording) richtlijnen. Wijzigings-voorstellen uit de Depla en de commissie zelf	In het Staatsblad 101, jaargang 2016, is de herziening van het Besluit Begroting en Verantwoording gepubliceerd. Met het vaststellen in de raad van juni 2017 van de nota "Reserves en Voorzieningen 2017" is het laatste document uit het financiële beleidsinstrumentarium in lijn met de regelgeving van de BBV.	Kans: laag Omvang: p.m.
Introductie van de nieuwe omgevingswet	Er is een plan van aanpak opgesteld voor de implementatie van de omgevingswet. De insteek is een geleidelijke invoering. Er is in kaart gebracht welke personele en financiële inzet dit vergt. Bij de start van dit omvangrijke traject is een inschatting gemaakt die op basis van ervaring (periodiek) zal worden bijgesteld. Naar verwachting past het Ministerie de planning nog aan.	Kans: laag Omvang: p.m.

Samenvatting zekere risico's

Financieel zijn alle verplichtingen en bijdragen geraamd op basis van de beschikbare informatie.

- Voor integraal wijkonderhoud zal in de toekomstige begrotingen rekening moeten worden gehouden met een jaarlijkse budgetstijging, tot en met het kalenderjaar 2023;
- Het aanpassen en formaliseren van de eigen regels op basis van de herziene richtlijnen BBV is nagenoeg afgerond;
- Het opstarten om tot een verantwoordelijke implementatie en uitvoering te komen van de (nieuwe) omgevingswet is gedaan. Implementatie is langdurig en loopt op basis van wetgeving over meerdere jaren.

Onzekere risico's

Onderwerp	Stand van zaken op 1 mei 2016	Omvang / Kans risico
Open einde regelingen	Uitgaven, als gevolg van open einde regelingen die voortvloeien uit landelijke wet- en regelgeving, brengen risico's met zich mee. Welke omvang deze risico's zullen hebben is niet te bepalen.	Kans: Hoog Omvang: € 100.000,--
Rechtmatigheid bij aanbesteden en inkoop	Aanbesteden van werken, diensten en inkoop wordt in regie uitgevoerd. Het uit te voeren proces is bekend bij de budgethouders en wordt/kan in overleg met de inkoop coördinator worden opgezet/uitgevoerd. Als gevolg van lage inschrijvingen vergroot de kans om bij aanbesteding en inkoop tegen gerechtelijke procedures aan te lopen, ondanks het toepassen van de zorgvuldige voorwaarden en regels.	Kans: Laag Omvang: € 100.000,--
Voordelen bij aanbesteden van werken en diensten	Of het lage prijsniveau bij aanbesteden in de voorbije plusminus 5 jaren ook de komende jaren kan worden gerealiseerd en gehandhaafd wordt betwijfeld. De budgetten in de lopende en nieuwe begroting zijn gebaseerd op de huidige (aflopende) aanbestedingsbedragen. Binnen de begroting is geen budget beschikbaar voor een hoger prijsniveau uit aanbestedingen.	Kans: Reeel Omvang: € 100.000,--
Uitvoering Sociaal Domein (maatwerkvoorzieningen)	Om nog meer grip op de uitvoering van het beleid te krijgen is het nodig om in een nog stabielere situatie te komen. Het uitgangspunt is budgettair neutrale uitvoering met de te ontvangen Rijksbijdrage voor dit onderdeel met daarbij de kanttkening dat er bij acute zorgbehoefte sprake is van een 'open einde regeling' met de daarbij behorende verplichtingen. Het uitgavenpatroon in 2016 was circa € 0,5 miljoen hoger dan de ontvangen bijdrage van het Rijk. Door een bijdrage van de bestemmingsreserve Sociaal Domein wordt dit verschil in de MJB opgevangen.	Kans: Laag Omvang: € 250.000,--
Risico's grondbedrijf	Uitgangspunt voor de meeste grondexploitaties is de strategische visie waarin de uitgifteprognose voor woningbouw en bedrijfsterreinen is opgenomen. Deze visie dient als basis voor de herziening van de exploitatieopzetten. Om de twee jaar worden de risico's opnieuw gekwantificeerd in de Nota Meerjaren Prognose Grondexploitaties (MPG) op basis van de laatst vastgestelde exploitatieopzetten. De MPG 2016 is op 23 februari 2017 vastgesteld. Ondanks het kwantificeren van de risico's in de Nota MPG blijft de activiteit van het exploiteren en uitgeven van (bouwrijpe) gronden een activiteit met een hoge risicofactor. De boekwaarde van het grondbedrijf op 31 december 2016 bedraagt € 39,3 miljoen, met een positieve eindresultaat, inclusief 1% kostenstijging, van € 60,2 miljoen. Getracht wordt risico's zo vroeg mogelijk te herkennen en op te vangen. Er vindt periodiek overleg plaats waarin de voortgang van de exploitatieberekeningen nauwlettend wordt gevolgd. Daarnaast wordt er per kwartaal een rapportage opgesteld waarin de stand van zaken wordt weergegeven Het grondbeleid van de gemeente wordt toegelicht in de paragraaf Grondbeleid. Als gevolg van het langer in exploitatie blijven van de exploitatie opzetten door de crisis periode, zal het absolute bedrag nodig voor voorbereiding, toezicht en verkoopkosten hoger zijn. Dit geeft een lager geprognostiseerd (eind)resultaat Bij de actualisatie/herziening van de exploitatie opzetten in 2017 wordt hiermee rekening gehouden.	Kans: Hoog Omvang: p.m.
Precario	Bij brief van 10 februari 2016 informeert de minister van BZK de voorzitter van de 2e Kamer. Voorstel is dit onderwerp mee te nemen in de herziening/verruiming van het gemeentelijk belastinggebied. De tarieven van 1 januari 2016 kunnen nog 10 jaar zonder verhoging worden gehanteerd. De voorgestelde overgangsregeling is door de 2 ^e Kamer op 21 februari 2017 verkort met 5 jaar tot uiterlijk 1 januari 2022. In de voorliggende MJB wordt geen rekening gehouden met het teniet gaan van deze structurele batenbudget met ingang van het jaar 2022. Vorenstaande is toegelicht in de Voorjaarsnota 2017.	Kans: Zeker Omvang: € 935.000,-
Almere Oosterwold	Oosterwold is een gezamenlijke organische gebiedsontwikkeling van Almere en Zeewolde. Almere fungeert hierbij als centrumgemeente en faciliteert het gebiedsteam voor de gebiedsontwikkeling. Naast de inzet van capaciteit heeft er een voorfinanciering plaatsgevonden die uiteindelijk terugbetaald wordt uit het kostenverhaal dat bij initiatieven in rekening wordt gebracht. Gestart is met initiatieven op het grondgebied van de gemeente Almere. Inmiddels zijn dit er ruim 300 woningen en de animo is nog steeds groot. Dit betekent, dat in 2017 gestart kon worden met de eerste terugbetaling van het voorgeschoten bedrag. Vanaf 2018 wordt naar verwachting jaarlijks een terugbetaling voorzien. Evaluatie van dit project zal in 2019 plaatsvinden. Bij de evaluatie zal worden beoordeeld of de terugontvangen bedragen structureel mogen worden ingeboekt.	Kans: Laag Omvang: p.m.

<p>Informatieveiligheid en privacy gevoelige gegevens, automatisering en digitalisering</p>	<p>De kwaadaardige aanvalstechniek van de afgelopen periode laat zien dat naast het besturingssysteem ook hardware functionaliteit kwetsbaar is. Door hergebruik van bestaande code om te hacken zal het zich steeds verder ontwikkelen met gerichte aanvallen.</p> <p>Gijzelssoftware dwingt tot het terugzetten van de back-up, want ook betaling garandeert niet dat het wordt vrijgegeven. De remedie blijft beveiligingsupdates installeren, periodieke back-up maken en een herstelstrategie toepassen.</p> <p>Om in de pas te blijven lopen van de toenemende dreigingen moet in de aanpak van cybercrime en detectie van digitale dreigingen worden geïntensiveerd</p> <p>Gezien de toenemende complexiteit van dreigingen en aanvallen zijn conventionele beveiligingsmaatregelen steeds minder vaak toereikend. Met Security Information & Event Management (SIEM) kunnen aanvallen op de ICT-infrastructuur en het exploiteren van kwetsbaarheden vroegtijdig worden gedetecteerd. Hierdoor kan de gevolgschade sterk worden beperkt en in sommige gevallen zelfs volledig worden voorkomen.</p> <p>Een andere maatregel om de kwetsbaarheid te verminderen is netwerksegmentering, waarmee schade wordt beperkt.</p> <p>Technisch kan tegenwoordig heel veel, maar de menselijke factor blijft een belangrijke rol spelen. Het bewust omgaan met informatie moet blijvend periodiek onder de aandacht komen. Het nieuwe werken met de open omgeving maakt groei hierin noodzakelijk. Ondersteuning met een e-learning toepassingen is een vereiste hierin.</p> <p>Door de introductie van de AVG (Algemene Verordening Gegevensbescherming) komt het eisenpakket ten aanzien van de bescherming van persoonsgegevens ook op een hoger level te liggen. Gegevensstromen moeten inzichtelijk, vooraf moet vastgelegd wie het verwerkt en encryptie toepassen in communicatie (koppelingen en mail) en bestanden is een vereiste.</p>	<p>Kans: Klein Omvang: als de situatie zich voldoet groot</p>
<p>Horsterwold (Bosruiterweg) bezwaar tegen niet permanent wonen</p>	<p>De gemeente Zeewolde heeft in 2010 een fors aantal claims ontvangen van de eigenaren van woningen op het recreatieterrein Horsterwold (Bosruiterweg). Hierover is in de jaarrekening van 2010 ook al gerapporteerd. De claims zijn gericht tegen het handelen van de gemeente Zeewolde, waarbij het permanent wonen op voornoemd recreatieterrein wordt tegengegaan. De eigenaren beroepen zich op bepalingen in de koopovereenkomst en stellen dat de gemeente met het handhavingsbeleid inbreuk maakt op hun vermogensrecht als gevolg waarvan schade zou worden ondervonden. De claims zijn bedoeld om de verjaring van de rechtsvordering (schade uit onrechtmatige daad) te stuiten en zijn nog niet verder onderbouwd. Aan de indieners van de claims – onder voorbehoud van alle rechten en wesen – gevraagd om met een nadere onderbouwing en motivering te komen. Die onderbouwing is niet ontvangen.</p> <p>Eind 2015 / begin 2016 heeft een aantal eigenaren deze claims herhaald om de verjaring van hun (vermeende/veronderstelde) vorderingen weer te stuiten. Op deze claims is door de gemeente Zeewolde inhoudelijk gereageerd zonder dat daarbij aansprakelijkheid is erkend.</p> <p>Medio 2017 heeft de advocaat van de Vereniging van Eigenaren Horsterwold de gemeente een brief geschreven, waarin de gemeente gevraagd wordt de opvatting te delen dat de eigenaren van de recreatiewoningen semi-permanent mogen worden op dit park op grond van bovenbedoelde koopovereenkomst. De gemeente Zeewolde moet hierop nog inhoudelijk reageren. Indien de opvatting niet door de gemeente Zeewolde gedeeld wordt, heeft de advocaat van de Vereniging van Eigenaren Horsterwold een civiele procedure aangekondigd.</p> <p>In de bestuursrechtelijke procedures is die koopovereenkomst ook ingeroepen. In die procedures is de gemeente in het gelijk gesteld.</p>	<p>Kans: Laag Omvang: p.m.</p>
<p>Samenwerking met andere gemeenten</p>	<p>Eind 2016 heeft het college besloten het traject in te gaan om te komen tot 1 brede Gemeenschappelijke Regeling waarin alle vormen van samenwerking tussen Ermelo, Harderwijk en Zeewolde worden opgenomen. Dit besluit is genomen ter uitvoering van een amendement van de gemeenteraad. Dus zowel bedrijfsvoering als het sociaal domein vallen hieronder. Dat besluit houdt in dat op termijn de SDV als zelfstandige GR op houdt te bestaan en geïntegreerd zal worden binnen Meerinzicht.</p> <p>Dat voorkomt bestuurlijke drukte en maakt de aansturing eenduidig. De nadere invulling van beide onderdelen van Meerinzicht vindt in 2018 plaats.</p> <p>Op dit moment wordt geïnvesteerd in het samenwerken met op termijn terugverdien effecten. Of de ingeboekte voordelige geprognosticeerde resultaten direct zullen worden behaald, valt te bezien. Door toenemende taaktoedeling vanuit het Rijk aan gemeenten moet Meerinzicht nieuwe functies gaan invullen, die ten koste kunnen gaan van de geprognosticeerde resultaten. Denk hierbij aan de privacyfunctionaris en de CISO, de ontwikkelingen op het gebied van de digitale dienstverlening, informatieveiligheid en de samenwerking op het gebied van het sociaal domein.</p>	<p>Kans: Reeel Omvang: hangt af van vele met name externe factoren</p>

<p>NV Huisvuilcentrale (HVC) Alkmaar</p>	<p>Bij raadsbesluit van 27 juni 1996 is de gemeente aandeelhouder geworden in genoemde NV met een bijzondere status. Het zijn zgn. aandelen A waarbij de aandeelhouders hoofdelijk aansprakelijk zijn voor de onder deze status vallende gegarandeerde geldleningen.</p> <p>Door de HVC wordt gewerkt aan de financiële herstructurering om het risico voor de aandeelhouders te verlagen.</p> <p>De aandeelhouders hebben eind 2015 in het kader van de vaststelling van het dividendbeleid besloten te streven naar een zodanige solvabiliteit dat er in 2024 de keuze mogelijkheid is om te financieren zonder gemeentegarantie.</p>	<p>Kans: Laag Omvang: Qua bedrag incidenteel omvangrijk</p>
<p>Vennootschapsbelastingplicht(VPB)</p>	<p>Met ingang van 1 januari 2016 is de vennootschapsbelastingplicht ingevoerd voor lagere overheden. Voor de gemeente Zeewolde is op dit moment alleen de exploitatie van grond vennootschapsbelastingplichtig. De hiervoor ontwikkelde berekeningssystematiek, gerelateerd aan verhouding vreemd vermogen/eigen vermogen , is voor de gemeente Zeewolde niet hanteerbaar. De gemeente Zeewolde heeft geen externe leningen aangetrokken waardoor in het raadsbesluit van december 2016 is besloten een afwijkend standpunt in te nemen.</p> <p>In het voorjaar van 2017 is getracht afstemming met de Belastingdienst te zoeken over dit standpunt. Er is echter door hen aangegeven dat zij nog geen afspraken willen maken met individuele gemeenten. De kans is daarom aanwezig dat het gehanteerde standpunt (deels) moet worden herzien.</p> <p>Hierbij moet worden aangegeven dat het bedrag aan te betalen vennootschapsbelasting in mindering wordt gebracht van de winst van de grondexploitaties. Het heeft zodoende primair geen effect op de reguliere begroting. Wel in de hoogte van het uiteindelijke resultaat van de grondexploitaties inclusief toevoeging aan de Algemene Reserve</p> <p>Behoudens de uitkomsten uit het overleg met de Belastingdienst, behoort en is dit "risico" (afdracht van een deel van het positieve resultaat) onderdeel van het reguliere financiële proces.</p>	<p>Kans: Hoog Omvang: p.m.</p>
<p>Ontwikkeling Havenkwartier</p>	<p>Begin 2016 zijn de diverse interne en externe factoren tegen elkaar afgewogen t.b.v. de keuze om het Havenkwartier al dan niet verder te faseren in de tijd.</p> <p>In de raadsvergadering van 27 juni 2016 is het richtinggevend besluit van het college van 1 maart 2016 bevestigd. Aan de uitwerking van de structurele exploitatielasten voor Beheer en Onderhoud van dit project wordt door het college gewerkt.</p> <p>De aanbesteding van de kustzone en de ophoging van Havenkwartier heeft plaatsgevonden. Verder wordt gewerkt aan het aanbesteding gereed maken van de sluis en de infrastructuur t.b.v. het havenkwartier.</p> <p>De planning is om uiterlijk juni 2019 het project sluisencomplex operationeel te hebben. Door aantrekkende markt en hogere investering in de woning kan/zal de te ontvangen grondprijzen in een aantal gevallen toenemen en hoger zijn de geprognostiseerde grondprijzen in de exploitatie opzetten.</p>	<p>Kans: Gemiddeld Omvang: p.m.</p>
<p>Wet Markt & Overheid</p>	<p>1. Een belanghebbende heeft beroep aangetekend tegen het gemeentelijk besluit om de exploitatie van de Aanloophaven als activiteit in het algemeen belang aan te wijzen. De Wet Markt en Overheid is dan niet van toepassing. De rechtbank heeft de ondernemer in het gelijk gesteld, omdat het besluit onvoldoende gemotiveerd zou zijn. Dit heeft als gevolg dat de raad van de gemeente Zeewolde een nieuw besluit moet nemen. Dit besluit wordt momenteel voorbereid. Tegen die uitspraak is door het gemeentebestuur hoger beroep aangetekend bij het College van het beroep voor het bedrijfsleven (omdat het hoger beroep de werking van de uitspraak van de rechtbank niet schorst, moet er tevens een nieuw besluit genomen worden).</p> <p>2. Tevens heeft diezelfde belanghebbende (ondernemer) een civiele procedure gestart, waarbij hij een schadevergoeding vordert. De ondernemer is van mening dat de gemeente Zeewolde een te laag (niet kostendekkend) tarief vraagt voor het innemen van een ligplaats aan de Aanloophaven. Tevens beweert hij dat de gemeente een te laag tarief in rekening brengt voor het gebruik van de haventjes in de Blauwe Diamant. De ondernemer stelt dat de gemeente in strijd met de Wet Markt en Overheid handelt en daarom aansprakelijk is voor het door hem beweerde omzetverlies. Deze stelling wordt door de gemeente (door onze gemeentelijke huisadvocaat) bestreden. Een eerdere voorlopige voorziening hieromtrent is afgewezen. Hierbij eiste de ondernemer onder meer sluiting van de haventjes in de Blauwe Diamant.</p> <p>Het is de verwachting dat zowel de bestuursrechter (zie punt 1.) als de civiele rechter (zie punt 2.) pas in de loop van 2018 uitspraak doen.</p>	<p>Kans:Laag Omvang: p.m.</p>
<p>Renovatie Baardmeesweg</p>	<p>Bij de rehabilitatie van de Baardmeesweg in 2016 was het de bedoeling de onderlaag, die milieutechnisch vervuild is, te laten liggen. Echter door lengtescheuren is deze laag alsnog verwijderd. Omdat veel polderwegen in dezelfde tijd zijn aangelegd is het de verwachting dat deze onderlaag onder veel meer wegen in het buitengebied moet worden verwijderd. Hiermee is in het beheerplan wegen geen rekening gehouden.</p>	<p>Kans: Hoog Omvang: Groot</p>

Samenvatting onzekere risico's

Een aantal onzekere risico's hebben invloed op het uiteindelijke jaarresultaat, met name de open einde regelingen.

Deze risico's worden, voor zover mogelijk, tussentijds verwerkt met een begrotingswijziging of de definitieve cijfers worden verantwoord in de jaarrekening.

Naast deze hiervoor genoemde (on)zekere risico's die de gemeente zelf loopt als organisatie bij de uitvoering van de haar opgedragen activiteiten is zij ook (mede) verantwoordelijk of mag een (financiële) bijdrage leveren in de risico's, als die zich voordoen, van gemeenschappelijke regelingen en samenwerkingsverbanden waarin wordt deelgenomen.